

Arbeid als middel/doel

‘Boek jij bent geleefd – zeg ons hoe te leven’ Hoor de woorden der profeten

Onze zoektocht als gelovige mens bestaat er in om Het Woord op ons leven te leggen - zoeken hoe de Bijbel een inspiratie kan zijn om dag in dag uit van te leven – in woorden en in daden.

Wel, Voor mij was Tomas Sedlacek een beetje van een **profeet** toen ik hem vorig jaar in levende lijve zag, samen met Anne, Patrick en Kris , en zo ziet hij er ook wat uit, maar ook in wat hij vertelde – de aula vol met jonge toekomstige economen wist waarschijnlijk niet goed waar ze het hadden toen ze hem het ene na het andere citaat uit de bijbel hoorden opzeggen – de sabbat in eer houden, de zeven vette en magere koeien, het arenlezen, het jubeljaar, ... iets totaal anders dan wiskundige modellen

Temeer omdat die Thomas S. , ooit adviseur bij oud president Vaclav havel, nu hoofd econoom van een grote Tsjechische bank , de bestseller ‘de economie van het goed en kwaad’ had geschreven, net die econoom die pleit voor matiging, dat we de economie terug zijn ziel moeten geven, die vragen stelt bij de ongebreidelde groei (maar dat doet hij niet als enige), net die econoom werd dan ook nog uitgeroepen tot één van de vijf meest spannendste denkers in de economie,

Henk had het al over de kapstokken van dat boek en Anne werkte al rond het gegeven van ons **eindeloos** verlangen, van onze **onverzadigbaarheid** ... en het alternatief hiervoor

Wel, economen denken inderdaad te beschikken over een blokkendoos met daarin blokken arbeid / kapitaal / machines / de aarde / ... die men als gegeven ziet, waar men van uitgaat , in economische modellen giet en mengt, ... het zijn hun ingrediënten, hun **middel en niet ook een doeleind**, om onze zogezegde eindeloze behoeften te bevredigen, voor u en ik, want wij staan voorop als individu, waar we streven naar zoveel mogelijk nut en waar we op alles een prijs willen plakken anders denken we niet te weten wat het waard is, ... Dat is de Wallstreet visie nietwaar ... De zoektocht naar economische zingeving legt mooie alternatieven bloot ... **ik mag je vandaag immers vertellen dat arbeid niet alleen als middel wordt gezien binnen onze economie, maar ook als een te vervullen doel en ook dat NUT niet altijd voorop moet staan om een gelukkig mens te zijn.**

Want dat arbeid ook een doel OP ZICH is, maak ik iedere dag mee, als bruggenbouwer in de sociale economie in West-Vlaanderen.

Vaak zeggen we – de sociale economie zoekt werk voor zijn mensen, terwijl de normale tegenhanger, wij noemen dat dan vaak de reguliere economie ‘mensen zoekt voor zijn werk’. De sociale economie zoekt werk, namelijk welke producten kunnen we maken of welke diensten kunnen we leveren met onze mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt, mensen met een fysische handicap, een sociale handicap, langdurig werklozen en dergelijke meer ... Pas op – de sociale economie staat cst in een spreidstand om hun sociale doelstelling (namelijk werk als doel op zich) te combineren met ook een economische doelstelling, namelijk voldoende werk binnen halen,

Een mooi voorbeeld uit de praktijk – we zijn op vandaag druk bezig met de voorbereiding van een project, TTI genoemd, toegepaste technologische innovatie (moeilijke woorden zijn belangrijk of men denkt dat je niet serieus bezig bent ...). De beschutte en sociale werkplaatsen, straks maatwerkbedrijven genoemd in het maatwerkdecreet, dus = bedrijven die werk op maat aanbieden aan hun mensen, immers ze gaan de werkposten zo aanpassen aan de mens voor zich om moeilijk werk op te splitsen in een reeks makkelijke taken, en dus niet omgekeerd zoals zo vaak het geval is in de reguliere economie, de mens moet zich maar aanpassen aan de werkpost (hier is het menselijk kapitaal een middel om hun producten te maken). We willen met het project onderzoeken hoe we technologie als hulpmiddel kunnen gebruiken om jobs / werkposten nog toegankelijker te kunnen

houden of maken, hoe kunnen we door het inschakelen van robots of door camerasturing de mensen nog meer kansen bieden, en je hoort me dus niet zeggen : hoe kunnen we laaggeschoolde jobs vervangen door robots – **NEEN, hoe kunnen we d.m.v. technologie jobs behouden voor de zwakste omdat dat het doel is van de SE.** En wij willen vanuit de POM dat er onmiddellijk de link wordt gelegd met het bedrijfsleven die ook met mensen werken die rug- of andere lichamelijke klachten hebben, al een dagje ouder zijn, en die ook baat hebben om hun werkposten meer aangepast in te richten, – we willen hier ook de sociale economie gaan positioneren als kennispartner, als partner in innovatie voor het bedrijfsleven! – **dat een nieuwe wereld komen zal**

Een ander voorbeeld en de reden dat er hier de Poperingse keikopkaas ligt – Sowepo, de sociale werkplaats POPERINGE – vierde onlangs zijn 20 jarig bestaan – ik refereer nog eens naar Deuteronomium – *wanneer ge de olijven hebt afgeslagen, moogt ge de takken niet opnieuw gaan afzoeken – dat is het deel voor de vreemdelingen, weduwen en de wezen, wanneer ge de oogst van uw wijngaard inzamelt, moogt ge geen nalezing houden, dat is het deel van de vreemdelingen – weduwen en wezen*

In de westhoek zijn er geen olijfboom- noch wijngaarden, maar wel hopperanken, en men ‘zoekt dus werk voor hun mensen’, men verwerkt sinds kort hoppescheuten in tal van producten, onder andere in deze Poperingse kaas, waarmee ze in 2013 een kwaliteitsprijs wonnen – u mag straks eens proeven – maar waarom vertel ik dat – Hoppescheuten zijn de jonge uitlopers van de hoppeplanten, men heeft maar een tweetal hoppescheuten nodig per plant en de rest slaat men af, en als dat gebeurt, dan lopen de werknemers van sowepo achter de boeren op het veld en rapen de hoppescheuten op, die anders geen nut meer hebben, of ‘noch doel noch middel meer zijn’, maar sowepo verwerkt deze met zijn werknemers tot diverse ambachtelijke streekproducten onder de noemer ‘houblonnesse’, - **dat een nieuwe wereld komen zal**

Maar het is niet allemaal rozengeur en maneschijn natuurlijk in de SE. Wat zegt u ‘**inclusie**’ – is dat iedereen zo hoog mogelijk op die maatschappelijke ladder, in het gewone bedrijfsleven, dus, of is dat ‘iedere mens op zijn plaats’ en de mensen met een arbeidsbeperking hebben dus recht op een beschermde / beschutte plaats’ → ik denk dat u en ik kiezen voor dat laatste, maar de beleidsmakers willen zo veel mogelijk DOORSTROOM van mensen naar een zagezegde ‘echte’ job ‘zonder ondersteuning’ – een job als **middel** dus voor volwaardige integratie in de samenleving,

De Poperingse burgemeester had het in zijn woordje op de viering van 20 jaar Sowepo ‘dat de reguliere economie **helaas** niet voor iedereen is weggelegd’ – nadien trok ik mijn stoute schoenen aan en zei ik dat ik het niet eens was met zijn woordje ‘**helaas**’ – ik zei dat ik vond dat het niet nodig was om iedereen zo hoog mogelijk op die ladder te krijgen om mee te tellen, dat ook niet iedereen hiernaar verlangde – dat je ook meetelt en bijdraagt als je in een job met ondersteuning zit - hij begreep me niet.

Ik beken, ik slaap op zaterdagmorgen graag wat langer uit dan Patrick en dat heeft zo zijn voordelen – het ontbijt staat klaar, en er is een eerste selectie gebeurd van interessante kranten artikels. Zo ook gisterenmorgen – opnieuw over het al dan niet realistische van een basisinkomen door de voorzitter van Nyrstar en Agfa, een idee die meer en meer de media haalt. Als robots inderdaad de productie voor ons gaan uitvoeren binnen x aantal jaren, zal er minder arbeid verricht moeten worden en kan er een herverdeling gebeuren naar de bevolking via een basisinkomen. Eén bedrijfsleider argumenteerde dat hij het er niet mee eens was. Mensen hebben een job nodig als zingeving, als bijdrage aan de samenleving, ... als ‘doel op zich’ en niet puur als middel om geld te verdienen.

Ik zou vele bedrijven oneer aandoen niet te vermelden dat het belang van de kwaliteit van de arbeid aan belang wint, ook al is dat nog maar bij een minderheid aan bedrijven. Maar bedrijven zien hoe langer hoe meer in dat het ook ‘rendeert’ in economische termen om arbeid ook als doel te bekijken en niet enkel als een noodzakelijk middel. Initiatieven als beste werkgever zijn meer dan window dressing, de aandacht voor het verhogen van de werkbaarheid van de jobs, weliswaar ook in functie van het langer werken debat, ... hier wordt verantwoordelijkheid opgenomen om arbeid als middel en doelen tov van elkaar af te wegen. - **dat een nieuwe wereld komen zal ...**

Dan wil ik nog kort even ingaan op die **'zoektocht naar zingeving'** tegenover de huidige alomtegenwoordige zoektocht van 'hoe kunnen we ons nut maximaliseren' binnen de Wallstreeteconomie.

Een mens leeft niet van nut alleen, toch? Zijn mensen niet zoekende, rusteloze wezens naar diepere behoeften en noden?

Zien we op vandaag bijv. al geen kentering van het 'nuttige geschenk' naar 'het andere geschenk', een geschenk met een verhaal achter, met sociale tewerkstelling bijv. een lokaal product, met liefde verwerkte hoppescheuten, dat meer dan alleen 'nut' heeft voor het individu, maar ook nut voor de gemeenschap, iemand 'tijd' schenken bijv. (ipv een fiets samen gaan fietsen), als herinnering voor later, als voedsel om van te leven ...

In de Hebreeuwse leer mocht je individueel nut nastreven, maar was er ook de plicht om het maatschappelijk nut te maximaliseren, naast de plicht om voor de zwakkeren te zorgen, hier zette het geloof / de religie nog het kader uit hoe te leven. Op vandaag is de ethiek die van de technologie.

Niet alles moet dus zijn nut hebben –, de oplossing is niet de ascese, maar eerder de sabbateconomie, zo zegt Thomas S. In de Torah staat dat de mens zijn wereld gedurende zes dagen moest veranderen, maar dan pauze moest nemen. De mens moet rusten, beschouwen – *om te overzien die aarde haar te dienen als een akker* – en genieten van het werk van zijn handen – paradoxaal genoeg moest dit in een gebod gegoten worden, in het OT werd het advies gegeven de bodem zeven jaar braak te laten liggen, ook iedere zeven jaar werden de schuldsnaven bevrijd van slavenarbeid en iedere 49 jaar werden schulden kwijtgescholden en het land teruggegeven aan de oorspronkelijke families – accumulatie van schulden en rijkdom werd doorstreept – we duwen in zo'n sabbateconomie ZELF op de reset knop, we staan even stil. In 2008 maakte de wallstreeteconomie ook een serieuze reset mee – de wereldwijde financiële crisis – maar één die we moesten ondergaan .. Wij worden immers ingepeperd 'stilstaan is achteruitgaan' – wel we hebben zelf gezien waartoe ongebreidelde groei leidde

Gunnen wij onszelf ook een **jubeljaar** waarin wij **rust** kunnen nemen en omzien in tevredenheid? Waarin **niet alles nuttig moet zijn**, maar waar even mag worden **stilgestaan** en **zingeving** zijn werk mag doen. Dan was het voor mij bijna Pasen toen ik een aantal weken geleden op radio 1 hoorde dat er een vzw Jovel 7 X 7 was opgericht door CD&V politica Mia De Schamphelaere. Zij doet het alvast samen met een groep mensen – het opgericht KBS fonds kwijt schulden vrij aan jonge mensen, jonge gezinnen met kleine kinderen die zo opnieuw kunnen beginnen – net zoals het jubeljaar – Schitterend toch! Omdat armoede niet zomaar een verhaal is van 'met de vinger wijzen', maar kan ontstaan door tegenspoed, en dat dit van gezinnen een jarenlange inspanning vergt – zeven jaren in armoede met kinderen, daarom werd het Fonds Jovel opgericht als hefboom tegen definitieve verarming. Mensen met mogelijkheden krijgen in hun **zoektocht naar economische zingeving** de kans om de schuld van anderen op te nemen en zo een nieuw perspectief, een nieuwe vrijheid te geven. Echte vrij-gevigheid dus!

Een indiaans gezegde luidt 'We hebben de aarde niet geërfd van onze voorouders, we hebben ze in bruikleen gekregen van onze kleinkinderen'. In het geloof van Jezus Christus 'ik zal er zijn voor jou', willen wij er dan ook zijn voor anderen en onze verantwoordelijkheid opnemen en kijken wat wij kunnen doen in onze eigen zoektocht naar zingeving om te bouwen aan betere samenleving

Ilse Van Houtteghem
De Lier, 15 maart 2015

ivanhoutteghem@hotmail.com